

¹ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/p/6/200/2>

² Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М., 1988. – С. 712.

³ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.drsu.gov.ua/party>

⁴ Авакьян С. А. Политический плюрализм и общественные объединения в Российской Федерации: конституционно-правовые основы / С. А. Авакьян. – М. : Рос. юрид. изд. дом, 1996. – 359 с. – С. 8.

⁵ Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 23. – Ст. 118.

⁶ Документ Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСЄ : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_082

⁷ Архангельская Н. Полупартийная система / Н. Архангельская // Эксперт. – 2001. – № 18. – С. 70.

⁸ Фарушкин М. Х. Некоторые проблемы и противоречия становления многопартийности в СССР / М. Х. Фарушкин // Советское государство и право. – 1991. – № 10. – С. 83.

Резюме

Васильченко О. П. Рівність прав і свобод людини й громадянина в Україні незалежно від їх політичних переконань.

У статті досліджуються поняття та складові рівноправності незалежно від політичних переконань як складової конституційного принципу рівності. Розглянуто питання забезпечення рівних прав і свобод особи в Україні незалежно від політичних переконань.

Ключові слова: конституційний принцип рівності, права і свободи, політичний плюралізм.

Резюме

Васильченко О. П. Равенство прав и свобод человека и гражданина в Украине независимо от их политических убеждений.

В статье исследуются понятие и составляющие равноправия независимо от политических убеждений как элемента конституционного принципа равенства. Рассмотрен вопрос обеспечения равных прав и свобод человека в Украине независимо от политических убеждений.

Ключевые слова: конституционный принцип равенства, права и свободы, политический плюрализм.

Summary

Vasylchenko O. Equality of rights and freedoms of man and citizen is in Ukraine regardless of their political persuasions".

The article examines the concepts and components of equal rights, regardless of political beliefs as part of the constitutional principle of equality. The issues of equal rights and freedoms in Ukraine, regardless of politic beliefs.

Key words: the constitutional principle of equality of rights and freedoms, political pluralism.

Отримано 9.10.2014

УДК 342.728

Н. П. ГАЄВА

*Надія Петрівна Гаєва, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*

ПРАВОВІ ПРИНЦИПИ УТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ: ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ

Важливим питанням у дослідженні сутності громадських об'єднань є з'ясування правових принципів, на основі яких здійснюється їх утворення та діяльність.

За «Юридичною енциклопедією», принципи – це основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою оперативністю і відображають наріжні положення теорії, вчення, науки¹. Вони становлять суть певного правового явища, є найважливішими нормами, що визначають його якісні особливості. Тому до правових принципів утворення і діяльності громадських об'єднань належать не окремі норми, що регулюють окремі суспільні відносини, пов'язані з їх утворенням і діяльністю, а тільки ті, які становлять основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю та відображають сутність і зміст громадських об'єднань, закріплюються в Конституції та чинному законодавстві України.

Однак, у правовій літературі питання про принципи утворення і діяльності громадських об'єднань як самостійна проблема практично не розглядалось. Зазначена проблематика частково була предметом дослідження таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як С. А. Авакьян, А. А. Алієв, І. В. Бондарчук, М. В. Войналович, Е. В. Гакало, А. А. Дарков, І. С. Сопелкін, І. Т. Темех та інші. Недостатню увагу нормативній рег-

ламентативних принципів утворення і діяльності громадських об'єднань приділяє і законодавець. Тому всебічне дослідження даної проблематики є вкрай важливим і актуальним.

Основоположні принципи регулювання створення і діяльності громадських об'єднань знайшли своє нормативно-правове закріплення в статті 3 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. (далі – Закон)². Це: 1) добровільність; 2) самоврядність; 3) вільний вибір території діяльності; 4) рівність перед законом; 5) відсутність майнового інтересу їх членів (учасників); 6) прозорість, відкритість та публічність. Разом з тим поза увагою законодавця залишився цілий перелік принципів утворення та діяльності громадських організацій (згідно Закону громадська організація є окремим видом організаційно-правової форми громадського об'єднання), що були зафіксовані в Законі України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р.³, і який втратив чинність з 1 січня 2013 р.. Зокрема, не знайшли свого закріплення у Законі такі принципи як законність, демократизм вирішення (на зборах всіх членів або представників членів об'єднання) всіх основних питань діяльності об'єднання громадян (у тому числі громадських організацій), рівноправність їх членів, вільний вибір напрямів своєї діяльності. На наш погляд, варто було б доповнити Закон наведеними принципами, що сприяло більш повному визначенню вихідних засад утворення та діяльності громадських об'єднань. При цьому законодавчо визначений перелік принципів у ст. 3 Закону не повинен мати закритий характер, як щось визнане раз і назавжди. Адже з часом практика може висунути інші принципи. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне назву ст. 3 Закону викласти в такій редакції: «Основні принципи утворення і діяльності громадських об'єднань».

Статтю 3 Закону, яка закріплює принципи утворення і діяльності громадських об'єднань, можна охарактеризувати як: 1) статтю, яка містить перелік найменувань принципів; 2) статтю, яка містить стислий опис сутності перелічених принципів.

Разом із тим, дещо по-іншому закріплені принципи в спеціальних законах про конкретні види громадських організацій. Так, у Законі України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 р.⁴ передбачено ряд принципів, які сформульовані як загальні положення, що містять назву та стислий опис сутності принципу. Наприклад, ст.ст. 5, 10, 12 даного Закону закріпили принципи заборони дискримінації за ознаками належності до профспілок, рівність профспілок, незалежність профспілок. Деякі принципи утворення та діяльності профспілок закріплені низкою законодавчих приписів. Так, принцип добровільності фіксується рядом статей і втілюється, по-перше, через визначення професійної спілки як добровільної неприбуткової громадської організації (ст. 1). По-друге, через право на об'єднання у профспілки, що знаходить свій вияв у праві громадян України створювати профспілки на основі вільного волевиявлення без будь-якого дозволу, вступати до них та виходити з них на умовах і в порядку, визначених їх статутами, брати участь у роботі профспілок (ст. 6). По-третє, через закріплення права членів у профспілках, де передбачено, що ніхто не може бути примушений вступати або не вступати до профспілки (ст. 7). Отже, Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» поєднує два способи закріплення принципів: 1) принципи, які сформульовані в окремих статтях; 2) принципи, зміст яких розкривається рядом статей.

Щодо закріплення принципів у Законі України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 07 жовтня 1997 р.⁵, то ст. 3, яка містить їх перелік, є збірною, так як поряд з принципами включає і основні напрями діяльності творчих спілок. До того ж, враховуючи те, що творча діяльність пов'язана з певною сферою регулювання суспільних відносин і обумовлює певну спеціалізацію приписів у межах цієї діяльності, відповідно можна вирізнити загальні та спеціальні принципи. До загальних принципів діяльності творчих спілок належать: добровільне об'єднання їх членів, які належать до одного фахового напрямку культури та мистецтва; самоврядування. До спеціальних принципів – визначення авторських прав; вільний вибір форм і методів творчої діяльності; взаємодопомога і співробітництво; не втручання у творчий процес.

Резюмуючи вищевикладене, доходимо висновку, що замало проголосити принципи утворення та діяльності громадських організацій на рівні спеціальних законів. Необхідно, щоб принципи застосовувалися та втілювалися в їх діяльності. А для цього, вважаємо, принципи утворення та діяльності конкретних громадських організацій повинні отримати закріплення в окремій статті відповідних законів, яка містить їх назву та стислий опис сутності. Прикладом є ст. 3 Закону України «Про громадські об'єднання».

Для більш повного та всебічного розуміння принципів утворення та діяльності громадських об'єднань було б доцільно розглянути їх особливості за ієрархічною підпорядкованістю. Насамперед, звернемося до ст. 3 Закону де на перший план законодавець висунув принцип добровільності. Такий підхід є і в Законі Республіки Узбекистан «Про громадські об'єднання в Республіці Узбекистан» від 15 лютого 1991 р. (ст. 4)⁶. Щодо інших держав, які утворилися на теренах колишнього СРСР, то принцип добровільності серед принципів, які сформульовані в окремих статтях законів, є лише одним із принципів утворення та діяльності громадських організацій (громадських об'єднань). При цьому черговість принципів визначена по-різному. Так, принцип законності зафіксовано на першому плані в Республіці Білорусь (ст. 4)⁷ та Вірменії (ст. 4)⁸, принцип рівності перед законом – в Республіці Казахстан (ст. 6)⁹, Молдові (ст. 3)¹⁰ та Російській Федерації (ст. 15)¹¹. Враховуючи те, що ієрархія може бути застосована лише для багаторівневої системи, сутність якої полягає в нерівності, підпорядкованості її елементів, слід схвально поставитися до позиції А. В. Стремоухова, за твердженням якого важливим є те, що ієрархія принципів має умовний характер, тобто не допускається приниження ролі інших принципів. Порушення будь-якого принципу шкідливо не лише для нього – воно неминуче негативно відображається на реалізації інших принципів. Кожен із принципів має своєрідний зміст, під яким ми розуміємо характер основоположної норми, її внутрішнього сенсу та зовнішнього впливу¹².

Будучи закріпленими у Законі, принципи утворення і діяльності громадських об'єднань: по-перше, самі набувають регулюючого значення; по-друге, виступають як вихідні засади подальшого розвитку законодавчої та правозастосувальної практики; по-третє, за своїми змістовними та функціональними характеристиками є взаємопов'язаними, так як виражають суттєві властивості одного і того ж явища (правового регулювання утворення і діяльності громадських об'єднань); по-четверте, мають самостійний характер, відображають певні суттєві властивості і в силу цього можуть розглядатися окремо від інших принципів.

Найперше варто зупинитися на принципі добровільності. Він найшов своє нормативне закріплення в ч. 4 ст. 36 Конституції України. Конституція вказує, що ніхто не може бути примушений до вступу в будь-яке об'єднання громадян. Тим самим Конституція України встановила правову базу подальшого розвитку даного принципу. Відповідно до ст. 3 Закону принцип добровільності проявляється в: праві особи на вільну участь або не участь у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі у таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому. Тут мова йде, насамперед, про таку організацію взаємодіносин між особою та державою при реалізації права на свободу об'єднання, при якій, на думку А.А. Алієва, забезпечується максимально допустима вільна поведінка індивіда в межах правових норм¹³. А. А. Дарков, у свою чергу, підкреслюючи важливість та основоположну роль принципу добровільності у процесі реалізації права на об'єднання, при створенні і в процесі діяльності громадських об'єднань, зазначає, що зміст принципу добровільності розкривається в особистісному, персоніфікованому відношенні людини до тих цілей і завдань, які ставить перед собою те чи інше громадське об'єднання¹⁴. Оцінюючи формулу «персоніфіковане відношення людей до ідеї та цілей громадського об'єднання як особлива ознака принципу добровільності», відомий правознавець С. А. Авак'ян наголошує: якщо людина не бажає бути членом громадського об'єднання, її не можна примушувати ні вступати до нього, ні перебувати в ньому¹⁵.

Звернемо увагу й на те, що Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає термін добровільний за двома значеннями: 1) здійснюється, діє і т. ін. з власного бажання, доброї волі, без насилля, примусу; 2) який утворюється, існує на основі самодіяльності мас, завдяки підтримці громадськості¹⁶. Спираючись на викладене, можна простежити, що принцип добровільності не обмежується лише персоніфікованим відношенням людей до ідеї та цілей громадського об'єднання. Його склад та зміст значно ширший. На нашу думку, серед ключових сутнісних особливостей принципу добровільності є й те, що ініціатива створення громадського об'єднання повинна виходити не від осіб публічного права, воно має бути засноване без примусу, на основі самодіяльності мас і завдяки підтримки громадськості.

Натомість, законодавець на початку ч. 2 ст. 3 Закону до змісту принципу добровільності включає лише два елемента. Це: 1) право особи на вільну участь у громадському об'єднанні; 2) право особи на не участь у громадському об'єднанні. Далі законодавець, вживаючи словосполучення «у тому числі», визначає варіанти поведінки особи, в яких конкретизуються елементи принципу добровільності, а саме в: 1) утворенні громадського об'єднання; 2) вступі в таке об'єднання; 3) припиненні членства (участі) в ньому. Як бачимо, простежується прагнення законодавця визначити принцип добровільності без розгорнутої характеристики його змісту, без розкриття складу всіх його елементів. Зокрема, такий варіант поведінки особи як брати участь у діяльності громадського об'єднання, де проявляється можливість кожного самостійно вибрати вид та обсяг своєї роботи в об'єднанні, залишився поза межами Закону. Така позиція законодавця є не зовсім зрозумілою. Адже даний варіант поведінки, як і вищезазначені, теоретично обґрунтовується тим, що право громадян на свободу об'єднання є їх суб'єктивним правом, де вони самостійно вирішують реалізувати його чи ні, і в якому обсязі.

Інтегруючи наведене, можна стверджувати, що принцип добровільності знаходить свій прояв як у зовнішній, так і внутрішній формах вираження. У першому випадку – це, зокрема, відносини громадських об'єднань з органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Прикладом порушення принципу добровільності в цьому випадку є чинення тиску органами виконавчої влади, на які відповідно до законодавства покладені повноваження з питання реєстрації громадських об'єднань, при формулюванні статутних цілей та напрямів їх діяльності або при формуванні та зміні складу керівних органів громадських об'єднань. Друга форма – це взаємовідносини між членами громадського об'єднання та його керівними органами. Прикладом порушення принципу добровільності в цьому випадку є наявність в нормативних актах громадських об'єднань (статутах, інструкціях, регламентах тощо) положень, які надають їх керівним органам можливість обмежувати право особи брати участь у діяльності громадського об'єднання або безперешкодно вільно виходити з нього (наприклад, завчасно повідомляти керівні органи про вихід).

Слід також зазначити і те, що згідно зі ст. 1 Закону добровільність є не лише принципом утворення і діяльності громадських об'єднань, але і його істотною ознакою. У цій статті громадське об'єднання визначається як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Це означає, якщо дана ознака порушена, то таке об'єднання не можна визнати громадським об'єднанням. Інакше кажучи, саме принцип добровільності, який закладений у самому понятті громадського об'єднання, дає можливість вирізняти громадські об'єднання з-поміж інших громадських формувань.

Наступним принципом утворення і діяльності громадських об'єднань, на якому хотілося б зупинитися, є принцип рівності перед законом. Цей принцип, насамперед, є конституційним. Відповідно до ч. 5 ст. 36 Конституції України усі об'єднання громадян рівні перед законом. По суті, в Конституції він тільки окреслений. Стаття 3 Закону, ґрунтуючись на конституційній нормі про рівність об'єднань громадян, містить відповідний принцип та розкриває його зміст в такому контексті: рівність перед законом передбачає, що гро-

мадські об'єднання є рівними у своїх правах то обов'язково відповідно до закону з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання. Тут слід констатувати, що у вітчизняній літературі законодавче формулювання «рівність перед законом ... з урахуванням» трактується без будь-якої аргументації нічим іншим, як відступом від універсального розуміння принципу рівності¹⁷. Щоб отримати з цього питання відповідь, важливо з'ясувати сутність принципу рівності та його співвідношення з рівністю перед законом та рівноправністю. При цьому необхідно виявити як відмінності між ними, так і спільні риси. Адже всі вони формулюється на основі категорії «рівність», яка є базовою для них. До того ж у чинному законодавстві про громадські об'єднання зазначені терміни використовуються для позначення принципів утворення та діяльності останніх як тісно взаємопов'язані поняття. Так, за змістом ст. 10 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», яка має назву «Рівність профспілок», рівність складається з двох елементів: рівність усіх професійних спілок вперед законом й рівність прав щодо здійснення представництва та захисту прав і інтересів членів профспілки. Звідси рівність є ширшим поняттям за рівність перед законом й включає останню. А Законом України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» закріплено принцип рівноправності їх членів без опису його сутності (ст. 3).

При цьому звертає на себе увагу та обставина, що співвідношення рівності, рівноправності, рівності перед законом по-різному оцінюються в юридичній літературі. Одні автори включають рівність перед законом до змісту рівноправності (рівноправ'я)¹⁸. Інші виводять рівноправність із рівності перед законом¹⁹. За визначенням третіх, рівність включає в себе як рівність перед законом, так і рівність прав та обов'язків (йдеться про рівноправність)²⁰. Не вдаючись у детальний розгляд викладених наукових позицій, зазначимо, що для того щоб встановити співвідношення між цими термінами, слід насамперед з'ясувати значення терміну «рівність» і вже на його основі провести необхідні розмежування.

Зазначимо, що детальну характеристику категорії «рівність» надає С. О. Погребняк. Фактично основні його ідеї вирішення даної проблеми можуть бути репрезентовані наступними тезами: I. принцип рівності в сучасному праві може бути описаний за допомогою формули «диференційована рівність з можливістю позитивних дій». Це означає, що (1) всі, хто знаходиться в однаковому становищі, маючи рівні права та обов'язки й є рівними перед законом і судом; (2) але права, свободи та обов'язки є різними, коли право враховує розумні й об'єктивні відмінності між особами або створює тимчасові сприятливі умови для певної категорії осіб з метою компенсації існуючої фактичної нерівності; II. принцип рівності являє собою діалектичне поєднання формальної і фактичної (реальної) рівності, яке дозволяє забезпечити справедливу рівність можливостей; III. формальна рівність можливостей реалізується в праві за допомогою чотирьох пов'язаних між собою загальних принципів: 1) принципу рівності перед законом; 2) принципу рівності перед судом; 3) принципу рівності прав і свобод; 4) принципу рівності обов'язків; IV. фактична рівність можливостей реалізуються в праві за допомогою двох основних принципів: 1) принципу диференціації правового регулювання; 2) принципу позитивної дискримінації²¹.

Все це дає підстави зробити висновки: I. сутність принципу рівності щодо утворення та діяльності громадських об'єднань полягає у: 1) гарантованій Законом рівній можливості користуватися наданими їм правами (рівноправність); 2) встановленні й застосуванні єдиних правових засобів (прав та обов'язків) для громадських об'єднань, що діють в однакових умовах (рівність перед законом); 3) створенні обґрунтованої системи винятків із загального режиму правового регулювання для окремих громадських об'єднань; II. складовими принципу рівності громадських об'єднань є: (1) рівність перед законом та (2) рівноправність; III. принцип рівності не припускає нерівного регулювання створення та діяльності громадських об'єднань у випадку однакових обставин. Як слушно зауважує, німецький дослідник К. Хессе, однакові обставини повинні бути врегульовані однаковим способом²². Тому вирішальним у визначенні змісту принципу рівності перед законом є встановлення суттєвих ознак, присутність яких дозволяє розглядати обставини як неоднакові, а, отже, допускати різний режим правового регулювання. У ст. 3 Закону такими суттєвими ознаками є організаційно-правова форма, вид та статус громадського об'єднання. При цьому поняття «рівні права», «рівні обов'язки» не можна ототожнювати з поняттям «однакові права», «однакові обов'язки». Звідси законодавче формулювання «рівність перед законом... з урахуванням» у ст. 3 Закону не є відступом від універсального принципу рівності, а навпаки його підтвердженням; IV. принцип рівноправності слід розглядати у двох аспектах: 1) рівноправністю громадських об'єднань; 2) рівноправністю їх членів; V. п. 4 ч. 1 ст. 3 Закону доцільно доповнити після терміну «рівності перед законом» словосполученням «та рівноправності».

Не менш важливим є визначення сутнісних характеристик й інших принципів утворення та діяльності громадських об'єднань. Необхідність таких наукових досліджень пояснюється тим, що всі вони так чи інакше стосуються одного з важливих конституційних прав людини – права на свободу об'єднання, створення умов для реалізації якого є визначальним для побудови громадянського суспільства. Враховуючи те, що за межами запропонованої статті, враховуючи її обсяг, залишилися принципи, які також є визначальними для реалізації права на свободу об'єднання, автор планує підготувати серію статей з даної проблематики.

¹ Юридична енциклопедія: в 6 т. / [редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.] – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 1998-2004. – Т. 5: П–С. – 2003. – 736 с. – С. 110.

² Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.

³ Закону України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 34. – Ст. 504.

⁴ Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України – 1999. – № 45. – Ст. 397.

⁵ Закон України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 07 жовтня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України – 1997. – № 52. – Ст. 312.

⁶ Закон Республики Узбекистан «Об общественных объединениях в Республике Узбекистан» от 15 февраля 1991 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.lex.uz/pages/GetAct.aspx?lact_id=111827

⁷ Закон Республики Беларусь «Об общественных объединениях» от 04 октября 1994 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.minjust.by/ru/site_menu/about/struktura/obschestv/registr/obedin

⁸ Закон Республики Армения «Об общественных организациях» от 04 декабря 2001 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1295&lang=rus>

⁹ Закон Республики Казахстан «Об общественных объединениях» от 31 мая 1996 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tengrinews.kz/zakon/docs?ngr=Z96000003>

¹⁰ Закон Республики Молдова «Об общественных объединениях» от 17 мая 1996 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ngo.by/legal-state/legal-inform/foreign-law/c7f5319e605df782.html>

¹¹ Федеральный закон Российской Федерации «Об общественных объединениях» от 19 мая 1995 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/popular/obob/>

¹² Стремухов А. В. Правовая защита человека. Теоретический аспект: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. – СПб., 1996. – 423 с. – С. 144

¹³ Алиев А. А. Конституционное право на объединение в системе прав и свобод человека и гражданина: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 207 с. – С. 25.

¹⁴ Дарков А. А. К вопросу о понятии общественного объединения // Юрист. – 1999. – № 5–6. – С. 17–25. – С. 21.

¹⁵ Авакьян С. А. Политический плюрализм и общественные объединения в Российской Федерации: конституционно-правовые основы: монография. – М.: РЮНД, 1996. – 359 с. – С. 91.

¹⁶ Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. Б. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с. – С. 230.

¹⁷ Войналович М. Проблемні аспекти реалізації права на об'єднання в Законі України «Про громадські об'єднання» // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – № 5. – 20–25 с. – С. 21.

¹⁸ Величко О. Права природа принципів рівності та рівноправності в цивільному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1083>; Шукліна Н. Г. Конституційно-правове регулювання прав і свобод людини і громадянина в Україні (проблеми теорії і практики): Монографія. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 424 с. – С. 170–171.

¹⁹ Похвовська І. К. Конституційний принцип рівності людини і громадянина в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.02. – Х., 2007. – 20 с. – С. 18.

²⁰ Мала енциклопедія конституційного права / За заг. ред. проф. Ю. Л. Бошицького; Київський університет права НАН України. – К.: Кондор, 2012. – 462 с. – С. 364.

²¹ Погребняк С. П. Основні принципи права: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. – Х., 2009. – 36 с.

²² Хессе К. Основы конституционного права ФРГ. – М.: Юридическая литература, 1981. – 489 с. – С. 215.

Резюме

Гасва Н. П. Правові принципи утворення і діяльності громадських об'єднань: деякі міркування.

У статті досліджуються теоретико-методологічні, змістовні та функціональні характеристики правових принципів утворення і діяльності громадських об'єднань. Особлива увага приділяється детальному аналізу принципів добровільності та рівності перед законом. Визначаються окремі проблеми їх правового регулювання в Законі України «Про громадські об'єднання» та пропонуються шляхи їх вирішення.

Ключові слова: принцип, принципи утворення і діяльності громадських об'єднань, добровільність, рівність перед законом.

Резюме

Гасва Н. П. Критический анализ Закона Украины «Об общественных объединениях»: некоторые размышления.

В статье исследуются теоретико-методологические, содержательные и функциональные характеристики правовых принципов создания и деятельности общественных объединений. Особое внимание уделяется детальному анализу принципов добровольности и равенства перед законом. Определяются отдельные проблемы их правового регулирования в Законе Украины «Об общественных объединениях» и предлагаются пути их решения.

Ключевые слова: принцип, принципы создания и деятельности общественных объединений, добровольность, равенство перед законом.

Summary

Gaeva N. Critical Analysis of the Law of Ukraine “On Public Associations”: some considerations.

The article explores theoretical and methodological, substantive and functional characteristics of legal principles for the formation and activity of public associations. Special attention is paid to a detailed analysis of principles of freedom and equality before the law. Identified specific problems and proposed solutions for legal regulation of public associations in accordance with the law of Ukraine “On Public Associations”.

Key words: principle, principles and formation of associations, voluntary, equality before the law.

Отримано 15.10.2014